

ONDER EMBARGO tot 02-03-2022 12:00 uur

Onderwerp Hoofdlijnenakkoord RUG aankoop Hortus/Biologisch Centrum-terrein Haren
ter informatie

Steller Ellen Bosma

De leden van de raad van de gemeente Groningen
te
GRONINGEN

Telefoon 6753

Bijlage(n) -

Ons kenmerk 73740-2022

Datum 2-3-2022

Uw brief van

Uw kenmerk -

Geachte heer, mevrouw,

We zijn verheugd u te informeren dat de gemeente op hoofdlijnen tot een akkoord is gekomen met de Rijksuniversiteit Groningen (RUG) over de verwerving van het Hortus/Biologisch Centrum-terrein te Haren. Wij zien de sociale, culturele en recreatieve waarde van de Hortus botanicus en de Biotoop voor de inwoners van Haren. De Biotoop is een belangrijke broedplaats binnen de gemeente. Deze kwaliteiten willen we de komende jaren in stand houden. De RUG en de gemeente zijn dan ook verheugd over het behaalde resultaat.

Het hoofdlijnenakkoord is tot stand gekomen op basis van de intentieovereenkomst welke de gemeente en de RUG in april 2021 zijn aangegaan. In de intentieovereenkomst is afgesproken om gezamenlijk met de RUG te onderzoeken of de gemeente het eigenaarschap van het terrein over kan nemen. Op 25 augustus 2021 heeft uw raad ook een werkbezoek aan de Hortus en Biotoop afgelegd. De gemeente en de RUG hebben in 2021 uitvoerig met elkaar gesproken, in samenspraak benodigde inventarisaties uitgevoerd en inbreng van relevante stakeholders opgehaald. Op basis hiervan hebben de RUG en de gemeente overeenstemming bereikt en heeft het college een voorgenomen besluit genomen over de verwerving van het terrein. Een aantal zaken zal dit jaar nog nader onderzocht worden, alvorens de verwerving ter definitieve besluitvorming aan uw raad voorgelegd wordt. Middels deze brief informeren wij u over het huidige proces en het vervolgtraject.

Achtergrond

De toekomst van het Hortus/Biologisch Centrum-terrein is al langere tijd onderwerp van gesprek. In 2011 stelde de voormalige gemeente Haren uitgangspunten vast voor de toekomstontwikkeling van het terrein, waarover destijds ook gesprekken hebben plaatsgevonden met de RUG. Tot definitieve uitvoering van besluitvorming is het in de daaropvolgende jaren niet gekomen. Bij de gemeentelijke herindeling Groningen-Ten Boer-Haren in 2019 is vervolgens onder andere vastgelegd dat indien de RUG ontwikkelplannen voor het terrein heeft, de nieuwe gemeente dit zou verkennen met de RUG. In de intentieovereenkomst van april 2021 is beschreven dat er ten opzichte van de uitgangspunten uit 2011 inmiddels sprake is van andere uitgangspunten: de regionale woningbouwopgave is bijgesteld, de voormalige gemeentes Haren en Groningen (en Ten Boer) zijn samen opgegaan in een nieuwe gemeente en de woonvisie van de voormalige gemeente Haren is opgegaan in een nieuwe woonvisie voor de gemeente Groningen. Op basis van de gewijzigde omstandigheden worden eerder genomen gemeentelijke besluiten en uitgangspunten heroverwogen.

Overwegingen

De gemeentelijke wens om eigenaar van het terrein te worden is met name gebaseerd op maatschappelijke overwegingen. Vanuit verschillende beleidsvlakken hecht de gemeente veel waarde aan het Hortus/Biologisch Centrum-terrein. Het gemeentelijk beleid is erop gericht om de bijzondere kwaliteiten van het terrein de komende jaren in stand te houden. Zo erkennen we in het Groenplan Vitamine G (2020) de unieke biodiversiteit en kenmerkende ecologische structuren van de Hortus en koesteren we de cultuurhistorische waarden van het terrein. In de Aanpak Broedplaatsen (2020) onderstrepen we het belang van de broedplaatsfunctie van de Biotoop binnen onze gemeente. Vanuit het Meerjarenprogramma Ruimtelijke Economie (2021-2024) richten we ons op behoud van de huidige functies van het terrein. Het verkrijgen van eigenaarschap van het terrein stelt ons in staat om invulling te geven aan de verschillende maatschappelijke doelstellingen voor de Hortus en de Biotoop zoals deze reeds in gemeentelijk beleid zijn vastgelegd. Bovendien zijn we ons goed bewust van de maatschappelijke rol die het terrein vervult voor Haren en haar inwoners. Dat bleek ook toen we eind 2020, in het kader van de geactualiseerde omgevingsvisie, inwoners uit Haren onder andere hebben gevraagd om mee te denken over de toekomst van de Biotoop en de Hortus. De gemeente ontving ruim 140 reacties, waarbij het overgrote deel de huidige waarde en functies zou willen behouden.

Vanuit de gemeentelijke beleidsdoelstellingen als ook de wensen uit de omgeving komt hiermee een duidelijke rode draad naar voren: we streven in de basis naar instandhouding van de bestaande elementen op het terrein. De huidige functies van de Hortus en de Biotoop zullen daarmee voorlopig behouden blijven. Hierin zien we wel mogelijkheden voor optimalisatie, met name wat betreft organisatie en beheer. Door eigenaar te worden van het

terrein houden we hier de regie op. Wellicht zal er op de langere termijn wel enige ruimte ontstaan voor nieuwe ontwikkelingen op (een gedeelte van) het terrein. Als beoogde eigenaar nemen we onze verantwoordelijkheid om zorgvuldig te kijken naar de toekomstige organisatie van het terrein, passend in de omgeving en met betrekking van gebruikers en inwoners. We zorgen ervoor dat we zelf aan het stuur staan en de maatschappelijke belangen voor ogen houden bij de inrichting van het terrein. Wel is het voor de overdracht van eigenaarschap van belang om aanvullende helderheid te scheppen in een aantal nog openstaande vraagstukken. Deze beschrijven we hieronder.

Uitkomsten inventarisaties & gesprekken

Op basis van het overeengekomen stappenplan uit de intentieovereenkomst zijn in 2021 een aantal inventarisaties uitgevoerd. Daarnaast zijn de wensen en ambities van de (potentiële) hoofdgebruikers voor de toekomst van het terrein met de gemeente besproken. In overleg met de RUG zijn in de huidige fase nog geen grote onderzoeken uitgevoerd, om zo geen onnodige onrust te veroorzaken onder de gebruikers en omgeving. De inventarisaties tot op heden zijn daarom meer verkennend van aard geweest. Aan de hand van de inventarisaties en gesprekken heeft de gemeente inzichten gekregen in de huidige stand van zaken van het Hortus/Biologisch Centrum-terrein. De huidige functies van het terrein kunnen naar verwachting de komende jaren behouden blijven. Daarbij hoort wel een opgave wat betreft toekomstig beheer, organisatie, onderhoud en financiële consequenties, waar we dit jaar nog meer inzicht in willen krijgen:

Hortus

Stichting Behoud Groene Hortus (SBGH) fungeert tot op heden als exploitant van de Hortus. Vanuit deze rol beheert SBGH de tuinen en draagt de verantwoordelijkheid voor het onderhoud hiervan, samen met haar vrijwilligers. Daarnaast zet Vereniging Vrienden van de Hortus 'Henricus Munting' zich in voor het behoud en bescherming van de Hortus. Via een fonds levert de vereniging onder andere financiële steun aan de activiteiten van SBGH en ziet toe op de abonnementen. Er zullen afspraken gemaakt moeten worden over de organisatie en het beheer van de Hortus bij voortgezet gebruik. Daarbij is in de Hortus sprake van achterstallig onderhoud en teerhoudende asfaltpaden die op termijn gesaneerd dienen te worden. Ook zal er naar verwachting extra personeel aangenomen moeten worden. Op basis hiervan wordt verwacht dat met een voortzetting van de huidige wijze van exploiteren een jaarlijks tekort zal ontstaan. Mogelijk zullen eveneens eenmalige investeringen benodigd zijn. Gezamenlijk met de (potentiële) hoofdgebruikers zal daarom verder gesproken moeten worden over een toekomstbestendig scenario, waarbij de exploitatiewijze en hiermee samenhangende organisatorische zaken, onderhoud, investeringen en te maken keuzes in beeld worden gebracht.

Biologisch Centrum

CareX heeft het voormalig Biologisch Centrum – door de stichting en haar gebruikers omgedoopt tot de Biotoop – georganiseerd als maatschappelijke onderneming, met als doel een autonome culturele broedplaats. De stichting heeft het pand sinds 2011, nadat het Biologisch Centrum haar onderwijsfunctie verloor, in beheer. Wat betreft het Biologisch Centrum spelen er vraagstukken rondom de aanwezigheid van asbest, (toekomstige) vereisten omtrent energielabels en de mogelijkheid dat het pand als monument aangemerkt zou kunnen worden. Daarnaast is een financiële en juridische toetsing van het huidige gebruik binnen de vigerende wet- en regelgeving benodigd. Deze zaken hangen deels met elkaar samen en behoeven vervolgonderzoek om hier meer duidelijkheid in te scheppen. Afspraken over voortgezet gebruik na 2023 moeten nog gemaakt worden.

Zoölogisch Laboratorium & Laarmantuin

De RUG is vanaf 2015 in gesprek geweest met Stichting Het Groninger Landschap (HGL) over een mogelijke overdracht van het beheer van de Laarmantuin en het voormalig Zoölogisch Laboratorium, onder voorwaarde van instandhouding van beide elementen. Het Groninger Landschap zou zich graag in het Zoölogisch Laboratorium vestigen samen met meerdere Groningse natuurorganisaties. In de huidige situatie is het Zoölogisch Labotatorium in gebruik door CareX. De Laarmantuin valt onder de Hortus. De gemeente gaat het gesprek over het toekomstige beheer van het Zoölogisch Laboratorium en de Laarmantuin aan met CareX, Stichting Behoud Groene Hortus en Het Groninger Landschap.

Parkeerterrein

Voormalig gemeente Haren en de RUG hebben in 2013 een afspraak gemaakt over het gebruik door de gemeente van de tegenover de ingang van de Hortus gelegen parkeerplaats. Het parkeerterrein maakt ook deel uit van de over te nemen gronden.

Overeenkomst & kosten

Op basis van de inventarisaties en gesprekken is de gemeente een koopprijs van €3.600.000 kosten koper overeengekomen met de RUG, voor de verwerving van het gehele terrein (in totaal circa 24 hectare) en bijbehorende opstallen.

Naast de eenmalige verwervingslasten verwachten we op basis van de inventarisaties zoals in bovengaande beschreven, dat structurele middelen benodigd zijn ten behoeve van de exploitatie en mogelijke investeringen voor de Hortus. Op basis van vervolgonderzoek zullen we deze kosten dit jaar nader preciseren.

Vervolg

In navolging van het voorgenomen besluit door college, zal een aantal zaken dit jaar nader uitgezocht worden voordat het verwervingsbesluit aan uw raad

voorgelegd wordt. De gemeente voert op korte termijn een grond- en asbestonderzoek uit op het terrein en in het Biologisch Centrum, conform het gemeentelijk aankoopprotocol. Op basis daarvan bekijkt de gemeente gezamenlijk met de RUG of het huidige proces in dezelfde lijn voortgezet kan worden. Daarnaast zal de gemeente in gesprek gaan met de (potentiële) hoofdgebruikers en omgeving over de toekomstige organisatie, beheer en inrichting van het terrein. Ook doen we onderzoek naar een aantal andere zaken, zoals de monumentale potentie van het Biologisch Centrum en het achterstallig onderhoud in de Hortus. Zodra de vervolgonderzoeken en -gesprekken zijn afgerond, zal eind 2022 het verwervingsbesluit met een eindadvies aan uw raad worden voorgelegd.

Met de RUG is afgesproken dat de gemeente per 1 januari 2023 het eigenaarschap van het terrein overneemt. De huidige gebruikscontracten zullen in ieder geval tot eind 2023 voortgezet worden. Over de organisatie en het beheer van (delen van) het terrein vanaf 2024, zal in het eindadvies een nadere uitspraak gedaan worden. We benadrukken hierbij nogmaals dat instandhouding van de bestaande maatschappelijke, ecologische en cultuurhistorische waarden hierbij als uitgangspunt gelden.

Wij vertrouwen erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Groningen,

burgemeester,
Koen Schuiling

secretaris,
Christien Bronda

Deze brief is elektronisch aangemaakt en daarom niet ondertekend.

F